

**Zbiórca raport końcowy Związku Euroregion „Tatry”
z realizacji Wspólnego Funduszu Małych Projektów w ramach Programu Współpracy
Przygranicznej Polska- Słowacja Phare 2000**

1. Wprowadzenie

Związek Euroregion „Tatry” w Nowym Targu w latach 2001 – 2003 zarządzał po raz drugi środkami Phare przeznaczonymi na dofinansowanie małych projektów typu „ludzie dla ludzi” dotyczących polsko-słowackiej współpracy przygranicznej. Jednakże ta druga edycja różniła się od pierwszej w sposób zasadniczy. Odmienne były nie tylko procedury naboru, oceny i zatwierdzania projektów ale także sam program, w ramach którego przyznawano dofinansowanie. Po raz pierwszy bowiem środki Phare pochodziły ze specjalnie utworzonego dla granicy polsko-słowackiej Wspólnego Funduszu Małych Projektów w ramach Programu Współpracy Przygranicznej Polska-Słowacja Phare 2000.

Fakt, że był to wspólny fundusz oznaczał, że formularze wniosków o dofinansowanie, wytyczne, termin naboru, kryteria oceny projektów, procedury zatwierdzania projektów oraz warunki ich realizacji były podobne po obu stronach granicy. Ponadto po raz pierwszy wsparcie Unii Europejskiej w zakresie współpracy transgranicznej dla pogranicza polsko-słowackiego było udzielane na zasadzie grantu. Wysokość możliwego dofinansowania wynosiła od 1 000 do 50 000 EUR. Pierwotnie z kwoty 296 000 EUR przypadających na całą granicę polsko-słowacką Euroregion „Tatry” miał zarządzać środkami Phare wynoszącymi 120 000 EUR. Na skutek przyznania euroregionowi dodatkowych środków łączna kwota z funduszu wzrosła do **147 195,42 EUR**, dzięki której dofinansowano 15 projektów (w tym jeden projekt własny euroregionu) oraz pokryto część kosztów związanych z zarządzaniem. W pracach związanych zarządzaniem funduszem uczestniczyły 3 osoby.

2. Podstawa prawna FMP

Związek Euroregion „Tatry” zarządzał Wspólnym Funduszem Małych Projektów na podstawie umowy zlecającej realizację zadania państwowego polegającego na realizacji małych projektów euroregionalnych zawartej z Władzą Wdrażającą Program Współpracy Przygranicznej Phare w dniu 18 września 2001 r. Umowa ta była modyfikowana dwoma aneksami. Zmiany dotyczyły zwiększenia kwoty środków Phare, przesunięcia terminu ostatecznego rozliczenia projektów do 15 listopada 2003 r. oraz wydłużenia czasu trwania umowy do 30 grudnia 2003r.

Zgodnie z umową Euroregion „Tatry”:

- zarządzał Funduszem w ramach uprawnień przekazanych przez Władzę Wdrażającą,
- proponował swojego przedstawiciela do Komisji Oceniającej,
- ogłosił nabór projektów,

- pełnił funkcję informacyjną i szkoleniową dla wnioskodawców,
- gromadził wnioski projektów,
- zawarł umowy z 14 beneficjentami na realizację zatwierdzonych projektów przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Warszawie,
- nadzorował, monitorował i przestrzegał terminowości wykonania projektów,
- przyjmował i rozliczał środki finansowe otrzymane od Władzy Wdrażającej,
- gromadził raporty od beneficjentów,
- sporządzał raporty podsumowujące wykorzystanie poszczególnych transz na potrzeby Władzy Wdrażającej oraz Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej.

3. Opis wyboru projektów

Od momentu zawarcia umowy z Władzą Wdrażającą Program Współpracy Przygranicznej Phare (WWPWP) na zarządzanie funduszem euroregion podjął działania merytoryczne i organizacyjne w sprawie FMP. Przewodniczący Rady Związku Euroregion „Tatry” powołał sekretariat FMP w składzie: dyrektor Antoni Nowak, specjalista ds. funduszy pomocowych Teresa Siaškiewicz oraz główna księgowa Anna Śmiałkowska. Na działalność tego sekretariatu przeznaczono 5.920 EUR (stanowiącej pierwotnie 5% dotacji celowej z FMP). Do końca października 2001 r. biuro euroregionu przygotowało projekt własny pt. *Polsko-słowacki system informacyjny Euroregionu Tatry*, który został zatwierdzony do realizacji przez Władzę Wdrażającą i Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Warszawie w grudniu 2001 r. Projekt otrzymał dofinansowanie z FWP w wysokości 8.840 EUR.

W dniu 19 grudnia 2001 r. euroregion zorganizował szkolenie dla potencjalnych beneficjentów w zakresie przygotowania wniosków i pozyskiwania grantów z FMP, w którym wzięły udział 93 osoby. Szkolenie przeprowadzili Jan Krzesiński z Władzy Wdrażającej Program Współpracy Przygranicznej Phare, Antoni Nowak i Teresa Siaškiewicz z Euroregionu „Tatry”. W szkoleniu udział wzięli również przewodniczący Rady Związku Euroregion „Tatry” Wendelin Haber oraz zaproszeni goście ze Słowacji: Dagmara Skačková, Eva Šottníková z Ministerstwa Budownictwa i Rozwoju Regionalnego a także Milan Nevlazla sekretarz Euroregionu „Tatry” w Kieżmarku. Na początku 2002 r. strona polska była już gotowa do wdrożenia FMP jednakże strona słowacka nie miała zatwierdzonych niezbędnych dokumentów determinujących uruchomienie wspólnego funduszu. Dopiero w maju zostało zawarte porozumienie o Realizacji Wspólnego Funduszu Małych Projektów Programu Współpracy Przygranicznej Phare Polska-Słowacja 2000-2003 pomiędzy Władzą Wdrażającą Program Współpracy Przygranicznej Phare z polskiej strony i Agencją Wspierania

Rozwoju Regionu ze strony rządu słowackiego. W dniu 28 czerwca 2002 r. ogłoszono *Zaproszenie do składania wniosków* po stronie polskiej, a 30 czerwca na Słowacji. Aplikanci mieli 60 dni na przygotowanie i złożenie projektu. Ogłoszenie o rozpoczęciu naboru projektów wraz z Wytycznymi i Formularzem wniosku o otrzymanie grantu Euroregion „Tatry” zamieścił na swojej stronie internetowej a w prasie o zasięgu regionalnym ukazała się jego skrócona wersja. Jednocześnie z ukazaniem się w prasie ogłoszenia, euroregion wystąpił ze stosownym pismem do starostów, burmistrzów i wójtów reprezentujących członków stowarzyszenia, z prośbą o rozpropagowanie tej informacji wśród uprawnionych stowarzyszeń, instytucji kultury, szkół i innych pozarządowych niedochodowych organizacji działających na ich terenie. Ponadto euroregion zorganizował konferencję prasową w dniu 2 lipca w Nowym Targu, na której przewodniczący Rady Związku Euroregion „Tatry” poinformował o możliwości składania wniosków o dofinansowanie z FMP do 28 sierpnia 2002 r.

Dnia 29 lipca 2002 r. Euroregion „Tatry” zorganizował w Nowym Targu warsztaty szkoleniowe na temat procedur funduszu oraz prawidłowego wypełniania wniosku, w którym uczestniczyły 53 osoby. Do sekretariatu funduszu działającego w naszym euroregionie wpłynęło 38 wniosków o dofinansowanie.

W dniach 24 - 26 września 2002 r. w Rzeszowie odbyło się posiedzenie ekspertów Komisji Oceniającej. Komisja ta była wspólną dla trzech polskich euroregionów zarządzających Funduszem Małych Projektów na pograniczu polsko – słowackim. W obradach Komisji jako przedstawiciel Euroregionu „Tatry” uczestniczyła Teresa Siaškiewicz. Komisja dokonała oceny formalnej i technicznej łącznie 77 projektów, w wyniku której 28 projektów przeszło pozytywnie tę selekcję w tym 16 z Euroregionu „Tatry” (17 projektów odrzucono z przyczyn formalnych a 5 w wyniku oceny technicznej nie uzyskało wymaganych min. 65 punktów). Następnie w Zakopanem na posiedzeniu wspólnego Polsko-Słowackiego Regionalnego Komitetu Sterującego, które odbyło się 4 i 5 listopada 2002 r. postanowiono rekomendować do wsparcia 28 projektów w tym 16 z naszego euroregionu. O tej decyzji poinformowano wszystkich 38 wnioskodawców pismami z dnia 20 listopada 2002 r. Ostatecznie w grudniu 2002 r. Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Warszawie zatwierdziło do realizacji w Euroregionie „Tatry” 14 projektów o łącznej kwocie dofinansowania z funduszu Phare wynoszącej **132 795,42 EUR**. O tej decyzji euroregion poinformował zainteresowanych wnioskodawców w grudniu 2002 r.

Najistotniejsze działania w ramach zarządzania FMP przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1 - Harmonogram działań w ramach FMP:

Działanie	Data
Umowa euroregionu z WWPWP	18 września 2001 r.
Ogłoszenie o naborze projektów	28 czerwca 2002 r.
Szkolenie dla aplikantów	19 grudnia 2001 r., 29 lipca 2002 r. , oraz 8 kwietnia 2003 r. (szkolenie dla beneficjentów)
Posiedzenie Komisji Oceniającej	24-26 września 2002 r. w Rzeszowie
Zatwierdzenie projektów	14 grudnia 2001 r – projekt własny Euroregionu „Tatry”, 9 grudnia 2002 r. (13 projektów) oraz 24 grudnia 2002 r. (projekt gminy Czorsztyn)
Okres realizacji projektów	Od 19 marca 2002 r. (projekt własny Euroregionu „Tatry”) do 15 października 2003 r.
Przekazanie ostatniej płatności beneficjentowi	18 grudnia 2003 r.

4. Realizacja

Po otrzymaniu przez Związek Euroregion „Tatry” listy zatwierdzonych projektów i dostarczeniu przez beneficjentów podpisanych skorygowanych budżetów projektów w dniach 18 – 31 grudnia 2002 r. zawarto umowy grantowe ze wszystkimi beneficjentami. Realizacja projektów miała trwać najpóźniej do 15 października 2003 r. W styczniu 2003 r. euroregion zwrócił się do Władzy Wdrażającej Program Współpracy Przygranicznej Phare o zaliczki w wysokości 45% przyznanej dotacji na realizację zatwierdzonych projektów. Z uwagi na fakt, że Władza Wdrażająca nie otrzymała środków z Ministerstwa Finansów zaliczki dla beneficjentów zostały zrealizowane z opóźnieniem w dwóch transzach pod koniec marca i w kwietniu 2003 r. Nie wpłynęło to jednak w sposób zasadniczy na realizację projektów przez beneficjentów. Wszyscy beneficjenci zakładając własne środki zgodnie z przyjętymi terminami przystąpili do realizacji projektów. W dniu 8 kwietnia 2003 r. euroregion zorganizował spotkanie dla beneficjentów w sprawie prawidłowego rozliczania projektów, którym wzięło udział 26 osób . Ponadto w celu ułatwienia sporządzenia raportów merytorycznych i rozliczenia projektów pracownicy sekretariatu funduszu opublikowali na stronie internetowej Euroregionu „Tatry” dodatkowe materiały pomocnicze opracowane we własnym zakresie. Beneficjenci zrealizowali swoje projekty zgodnie z przyjętymi terminami, z wyjątkiem gminy Ropa, która przedłużyła realizację swojego projektu o 1 miesiąc za zgodą euroregionu. Najwcześniej, bo do 19 marca 2003 r. zrealizowany został projekt własny Euroregionu „Tatry”. Wszystkie projekty zostały rozliczone w terminie a ostatnie rozliczenia wpłynęły do Władzy Wdrażającej Program Współpracy Przygranicznej Phare w dniu 15 listopada 2003 r. Płatności końcowe w ramach najpóźniej zakończonych projektów Euroregion „Tatry” przekazał beneficjentom w dniu 18 grudnia 2003 r. W tym dniu przesłał również rozliczenie

do WWPWP z wykorzystania środków na zarządzanie funduszem. Płatność końcową w ramach środków na zarządzanie Wspólnym Funduszem Małych Projektów z Programu Współpracy Przygranicznej Polska-Słowacja Phare 2000 Związek Euroregion „Tatry” otrzymał w grudniu 2003 r. Wszystkie płatności zrealizowano w terminach zgodnie z umową.

Na podstawie monitoringu i przedłożonych przez beneficjentów raportów oraz rozliczeń stwierdzamy, że największe problemy w realizacji projektów dotyczyły:

- wygenerowania środków na wkład własny szczególnie przez w przypadku stowarzyszenia i szkoły;
- dynamicznie zmieniającego się w górę kursu euro (z 3,8 przy planowaniu projektów do 4,55 PLN przy rozliczaniu projektów);
- zachowania dyscypliny budżetowej wynikającej z zatwierdzonej fiszki (nie wszyscy beneficjenci potrafili precyzyjnie wykorzystać określone pozycje budżetowe)
- bardzo krótkiego okresu na rozliczenie projektów. Beneficjenci realizujący projekty do 15 października mieli tylko miesiąc na ich prawidłowe rozliczenie;

5. Sektory

Spośród 15 zrealizowanych w Euroregionie „Tatry” projektów najwięcej, bo około 40% dotyczyło rozwoju gospodarczego i turystyki. Przewaga projektów z tego sektora była związana z faktem, że w tej edycji FMP euroregion jako priorytet wyznaczył działania w zakresie rozwoju gospodarczego i turystyki. Natomiast nie zrealizowano żadnego projektu o charakterze transgranicznych studiów czy koncepcji rozwojowych. Szczegółowy podział projektów wg zakresu ich działań obrazuje tabela nr 2.

Tabela 2 – Podział projektów wg sektorów - zgodnie z Wytycznymi, np.:

Sektor	Liczba projektów
Wymiana kulturalna	4
Demokracja lokalna	2
Zasoby ludzkie	3
Transgraniczne studia i koncepcje rozwojowe	0
Rozwój gospodarczy i turystyka	6
Łącznie:	15

6. Beneficjenci

Beneficjentami małych projektów euroregionalnych dofinansowanych ze środków Phare w edycji 2000 były przede wszystkim gminy. Projekty zrealizowały również

organizacje pozarządowe, szkoły, powiat gorlicki i Euroregion „Tatry”. Szczegółowy podział przedstawia tabela nr 3. Warto podkreślić, że siedmiu spośród beneficjentów po raz pierwszy korzystało ze środków Phare za pośrednictwem euroregionu.

Tabela 3 – Podział projektów wg rodzaju beneficjentów

Beneficjent	Liczba projektów
Szkoły	2
Organizacje pozarządowe	4
Instytucje kulturalne	0
Euroregion	1
Gminy	7
Powiaty	1
Łącznie:	15

7. Partnerzy zagraniczni

W realizacji 15 projektów zaangażowanych było ogółem 21 partnerów zagranicznych (w tym najwięcej, bo aż 4 przy realizacji projektu pt. „Przejścia małego ruchu granicznego jako czynnik rozwoju gmin przygranicznych w drodze do Europy” realizowanego przez Urząd Miasta w Szczawnicy). W projektach uczestniczyły ogółem 84 organizacje w tym 35 ze Słowacji.

Partnerzy zagraniczni w większości byli ze słowackiej części Euroregionu „Tatry” z wyjątkiem czterech z Euroregionu Karpackiego. Dwóch partnerów słowackich zadeklarowało własny udział finansowy, z których się wywiązało. Dwa projekty były realizowane jako komplementarne do projektów słowackich (patrz tabela nr 4). We wdrażanie każdego z 15 projektów zaangażowani byli partnerzy zagraniczni, których rzeczywisty wkład merytoryczny i organizacyjny był bardzo duży. Bez ich uczestnictwa nie możliwa byłaby realizacja zamierzonych przez beneficjentów działań.

Tabela 4 – Udział partnerów zagranicznych

Kraj	Liczba projektów z udziałem finansowym partnera zagranicznego deklarowanym w ankiecie	Liczba projektów z faktycznie poniesionym udziałem finansowym partnera zagranicznego	Liczba projektów komplementarnych do programu po drugiej stronie granicy
Słowacja	2	2	2

8. Najciekawsze projekty – które projekty były najbardziej interesujące, innowacyjne, nietypowe, godne rozpowszechnienia i naśladowania?

Za najciekawsze spośród zrealizowanych projektów uznano:

a) *Polsko-Słowacki System Informacyjny Euroregionu „Tatry”* .

Projekt zrealizował *Związek Euroregion „Tatry”* w Nowym Targu wspólnie z partnerem słowackim *Združenie Región Tatry* w Kieżmarku.

Wartość projektu: 10.195,84 EUR. Dofinansowanie z Phare: 7.646,88 EUR.

Cele projektu:

- Zaktywizowanie współpracy w zakresie tworzenia płaszczyzny wymiany informacji pomiędzy partnerami Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” poprzez zbudowanie wspólnego profesjonalnego systemu gromadzenia, opracowania i transmisji informacji na temat historii, kultury i edukacji, turystyki i sportu oraz gospodarki w: Internecie i dwujęzycznym roczniku pt. „Pogranicze polsko-słowackie”
- Upowszechnianie walorów kulturowych, krajobrazowych, przyrodniczych, gospodarczych miast, wsi i gmin będących członkami Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” oraz stanu organizacyjnego, prawnego i rezultatów działalności euroregionu wśród mieszkańców, turystów, a także wszystkich zainteresowanych instytucji i osób w Polsce, na Słowacji i poza ich granicami.

Projekt ten w sposób nowatorski ułatwił wymianę informacji pomiędzy miastami, powiatami i gminami pogranicza polsko-słowackiego należącymi do Euroregionu „Tatry” dzięki utworzeniu systemu INFOTATRY dostępnego pod adresem www.euroregion-tatry.pl/infotatry . System informacyjny Euroregionu „Tatry” to sposób na łatwe i szybkie odnalezienie informacji, którą uczestnicy przedsięwzięcia przygotowali i zamieścili w internecie. System gromadzi i udostępnia informacje o przygotowanych dla naszych gości imprezach kulturalnych, sportowych i edukacyjnych. Pozwala uzyskać krótką informację o każdej jednostce samorządowej poprzez przeglądanie wybranych autoprzedstawień gmin. Udostępnia także niewielki serwis fotograficzny. System pozwala, dzięki mechanizmowi wyszukiwania zainstalowanemu w serwerze, na szybkie i wydajne odnalezienie poszukiwanej wiadomości, na jej wyświetlenie i wydrukowanie, a galeria zdjęć oferuje także możliwość ich powiększania. System INFOTATRY opracowany został w polskiej, słowackiej i angielskiej wersji językowej.

Rocznik Euroregionu Tatry pt. *Pogranicze polsko-słowackie* jako część składowa tego projektu w ciekawy sposób opisuje, wyjaśnia i prezentuje dokonujące się procesy społeczno-gospodarcze, polityczne i kulturalne oraz rejestruje ważne wydarzenia rozgrywające się na pograniczu polsko-słowackim, przedstawia ciekawych ludzi i ich osiągnięcia.

b) **„Szkoly partnerskie: Stary Sącz – Plavnica – program pięciu kroków współpracy”**,

Beneficjent: Gimnazjum im. J. Słowackiego w Starym Sączu

Partner zagraniczny: Zakładna Szkoła w Plavnicy

Wartość projektu: 6.354,32 EUR. Dofinansowanie z Phare: 4.130,31 EUR.

Cele projektu:

- zaktywizowanie miedzyszkolnej transgranicznej współpracy na płaszczyźnie: historyczno-regionalnej, ekologicznej, turystyczno-sportowej i kulturalnej
- promocja własnego miasta i regionu po obu stronach granicy
- rozwijanie u młodzieży ze szkół partnerskich umiejętności współdziałania w grupie, komunikacji interpersonalnej oraz umiejętności językowych i przygotowanie młodzieży do wspólnych działań w ramach Unii Europejskiej.

W ramach projektu niewielkim nakładem finansowym ale dzięki ogromnemu zaangażowaniu zarówno nauczycieli jak i uczniów wydano: przewodnik pt. „Miasta partnerskie Stary Sącz- Stara L’ubovňa, szkoły partnerskie Gimnazjum im. J. Słowackiego w Starym Sączu i Zakładna Skola w Plavnicy” (1000 szt.), 3 numery gazetki szkolnej „Radarek” (150 szt.), bezpłatny dodatek do „Kuriera Starosądeckiego” poświęcony realizacji projektu i jego efektom. Sporządzono również szczegółową i barwną kronikę pt. „Wspólne działania transgraniczne” a także zorganizowano szereg spotkań dla uczniów i nauczycieli obu szkół, 5 wycieczek i różnorodnych konkursów, kongres ekologiczny, rozegrano zawody i turnieje sportowe, zorganizowano wystawę fotograficzną pt. „Moja Mała Ojczyzna Stary Sącz – Stara L’ubovňa, miasta partnerskie” oraz konferencje podsumowującą realizację projektu.

c) **„Wspólne dziedzictwo. Cmentarze wojskowe z I wojny światowej gorlicko-preszowskiego pogranicza”**

Beneficjent: Starostwo powiatowe w Gorlicach

Partnerzy zagraniczni: Okresny Urad w Bardejovie, Obecny Urad w Zborove i Obecny Urad w Nižnej Poliance

Wartość projektu: 5.288,87 EUR. Dofinansowanie z Phare: 3.966,65 EUR.

Cel projektu: intensyfikacja ruchu turystycznego w regionie przygranicznym poprzez wydanie profesjonalnie przygotowanego, nowatorskiego materiału multimedialnego oraz drukowanego, promującego szlak jako unikatowe, polsko-słowackie transgraniczne dziedzictwo materialne a także oznakowanie niektórych dróg dojazdowych do cmentarzy oraz wybranych obiektów cmentarnych.

Nowatorski i oryginalnie zrealizowany projekt przy pomocy przewodnika i materiałów multimedialnych na CD pokazujący szlak cmentarzy z I-szej wojny światowej w powiecie gorlickim i okresie Bardejov po stronie słowackiej. Żołnierskie nekropolie powiatu gorlickiego to absolutny fenomen kulturowy, społeczny i artystyczny na skalę światową. Zrealizowanie szlaku i wydawnictw przyczyni się do ocalenia od zapomnienia tych nekropoli.

d) **„Partnerstwo dla muzyki”.**

Beneficjent: Towarzystwo Muzyczne im. Karola Szymanowskiego

Partner zagraniczny: Mestský úrad Poprad

Wartość projektu: 9.493,40 EUR. Dofinansowanie z Phare: 5.933,38 EUR.

Cel projektu: poszerzenie świadomości kulturowej mieszkańców Euroregionu o dotąd nieznaną repertuar muzyczny.

Tatry od stuleci są inspiracją dla twórców poetów, literatów jak również kompozytorów pogranicza polsko-słowackiego. Autorzy projektu wydobyli z ukrycia repertuar muzyki kameralnej inspirowanej Tatrami, który zaprezentowali na 4 koncertach i w formie albumu dwupłytyowego pt. *Muzyka i Tatry* wraz z bookletem. Nagrany materiał był prezentowany w radio i przekazany szkołom pogranicza polsko-słowackiego gdzie będzie wykorzystany na zajęciach z zakresu sztuki i wiedzy o regionie. Ciekawym dodatkowym efektem było odkrycie zupełnie nieznaną po stronie polskiej twórczości kompozytora Jana Cikera. Większość utworów po raz pierwszy została nagrana na płycie.

e) "Edukacja regionalna dzieci i młodzieży"

Beneficjent: Urząd Miasta Zakopane

Partner zagraniczny: Urząd Miasta w Popradzie

Wartość projektu: 13.246,29 EUR. Dofinansowanie z Phare: 9.822,12 EUR.

Cele projektu:

- pogłębianie upowszechniania wiedzy o regionie Podtatrza przez dzieci i młodzież szkół z Zakopanego i Popradu, w celu lepszego poznania, zrozumienia i wzajemnych kontaktów obu narodów zamieszkałych w regionie Podtatrza
- Wymiana doświadczeń w zakresie edukacji regionalnej nauczycieli polskich i słowackich, doskonalenie warsztatu metodologicznego
- Ocena przydatności do edycji regionalnej zarówno w Polsce jak i Słowacji wydanej w 2000 r. wspólnej książki *Tatry i Podtatrza* i na tej podstawie dokonanie korekty, poprawienie treści i przygotowanie materiałów do drugiego wydania.

Dziedzictwo kulturowe podtatrza posłużyło autorom projektu jako myśl przewodnia. W ten sposób powstał podręcznik dla nauczycieli *Łączą nas Tatry* zawierający scenariusze zajęć dla edukacji regionalnej. Jego wydanie poprzedziły Warsztaty dla nauczycieli polskich i słowackich pt. *Moje doświadczenia w przekazywaniu wiedzy o regionie, wykorzystanie książki „Tatry i Podtatrza” oraz Praktyczne metody przekazywania wiedzy z zakresu edukacji regionalnej – wymiana doświadczeń nauczycieli polskich i słowackich*, a także spotkania młodzieży polskiej i słowackiej w Zakopanem i Popradzie. Ten nowatorski na wskroś transgraniczny projekt przyniósł i będzie przynosił w dalszej przyszłości konkretne efekty praktyczne.

f) Polsko-słowacki program krajoznawczo-integracyjny Euroliga MTB Tatry – szlaki kolarskie Euroregionu „Tatry”

Beneficjent: Kolarskie Centrum Promocyjne „Górskie Orły” w Rabie Wyżnej

Partner zagraniczny: Cykloklub Dolny Kubin

Wartość projektu: 13.365,11 EUR. Dofinansowanie z Phare: 10.0023,83 EUR.

Cele projektu:

- Wspieranie rozwoju turystyki rowerowej w regionie poprzez organizację międzynarodowych zlotów rowerowych wraz z rozegraniami zawodów cross country.
- Trwale oznakowanie tras kolarskich przebiegających po szczególnie ciekawych rejonach Euroregionu „Tatry” w celu promocji walorów krajoznawczych kolejnych miejscowości i wytworzenia produktu turystycznego w postaci górskich szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą.

Masowa rodzinna impreza kolarska została przeprowadzona w sześciu miejscowościach po polskiej i słowackiej stronie granicy. W zawodach tych wzięło udział 760 uczestników. Realizacja tej imprezy przyczyniła się do rozwoju transgranicznej turystyki rowerowej oraz promocji tras rowerowych. Polscy i słowaccy zawodnicy oraz sympatycy jazdy rowerowej nawiązali wzajemne kontakty. Wytyczono i oznakowano 6 tras rowerowych o łącznej długości 193 km, które opisano w wydanej publikacji.

9. Efekty

Ze Wspólnego Funduszu Małych Projektów w ramach pierwszej edycji polsko-słowackiego Programu Współpracy Przygranicznej Phare wsparcie otrzymało piętnaście projektów o bardzo różnym charakterze. W ich realizację zaangażowane były ogółem 84 organizacje w tym 35 słowackich. W ramach projektów opublikowano łącznie 31 970 egzemplarzy różnego rodzaju wydawnictw między innymi 4 przewodniki, 2 mapy, 4 informatory, 2 foldery, 3 gazetki szkolne, jeden periodyk pt. *Pogranicze Polsko-Słowackie*, jedną publikację książkową pt. *Łączą nas Tatry*. Ponadto wydano 500 egzemplarzy dwupłytkowego albumu pt. *Muzyka i Tatry* oraz 260 sztuk CD z prezentacją multimedialną dotyczącą polsko-słowackiego szlaku cmentarzy wojskowych z I wojny światowej a także wytyczono i trwale oznakowano około 193 km szlaków rowerowych na terenie Euroregionu „Tatry”. W ramach projektów opracowano również dwie strony internetowe : www.euroregion-tatry.pl/infotatry oraz www.eu-ropa.pl .

Realizacja projektów umożliwiła beneficjentom zakup sprzętu komputerowego, nagłaśniającego, systemu nawigacji satelitarnej GPS oraz tablic i zestawu do badań zanieczyszczenia środowiska.

Udział w organizowanych przez beneficjentów konferencjach, warsztatach, spotkaniach, wycieczkach, zawodach sportowych, różnorodnych konkursach, wystawach i festynach przyczynił się do zbliżenia ludzi z różnych środowisk społecznych i zawodowych pogranicza polsko-słowackiego. Efektem realizacji projektów był rozwój i pogłębienie współpracy transgranicznej oraz nawiązanie nowych kontaktów (szczególnie podkreślane w przypadku 4 projektów).

O dużym zainteresowaniu tego typu przedsięwzięciami świadczy duża liczba ich uczestników (patrz tabela nr 5). We wszystkich imprezach uczestniczyło ogółem około 3000 osób oraz około 5000 widzów.

Tabela 5: Wybrane mierzalne efekty FMP

Liczba organizacji uczestniczących w projektach	Liczba organizacji partnerów zagranicznych biorących udział w projektach	Liczba bezpośrednich uczestników projektów (osób zaproszonych, zakwalifikowanych do zawodów, uczestników festiwalu itp.)	Liczba odbiorców pośrednich (np. widzów, słuchaczy, czytelników, w przybliżeniu)	Liczba publikacji (np. map, przewodników, projektów badawczych/studió w/ koncepcji, plakatów, zaproszeń, materiałów seminaryjnych itp.)	Liczba projektów inicjujących współpracę transgraniczną
84	35	3000	5000	31 970	4

10. Wykorzystanie środków.

Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Warszawie beneficjentom z Euroregionu „Tatry” przyznało łącznie 141.275,42 EUR dofinansowania ze środków funduszu Phare. Ponadto euroregion dysponował dotacją na zarządzanie funduszem w wysokości 5.920 EUR. W wyniku realizacji projektów wykorzystano 115.415,84 EUR oraz 5.788,08 EUR ze środków na zarządzanie co stanowi około 82 % ogólnej kwoty przyznanych środków pomocowych w tej transzy (patrz tabela nr 6). O niewykorzystaniu całości środków w głównej mierze zdecydował dynamiczny wzrost kursu euro (z około 3,80 PLN przy planowaniu budżetów projektów do 4,55 PLN przy ich rozliczaniu) oraz problemy z zabezpieczeniem środków własnych na realizację projektów.

Tabela 6: Wykorzystanie środków FMP

	Kwota Phare zatwierdzona (w EURO)	Kwota Phare wykorzystana (w EURO)	Kwota Phare wykorzystana (w %)	Kwota Phare niewykorzystana (w EURO)
Realizacja 15 projektów	141 275,42	115 415,84	81,70	25 859,58
Zarządzanie FMP 2000	5 920,00	5 788,08	97,77	131,92
Ogółem	147 195,42	121 203,92	82,34	25 991,50

11. Wkład własny beneficjentów

Beneficjenci deklarowali przeznaczyć na realizację projektów kwotę 54.450, 91 EUR ze środków własnych. Ostatecznie wydatkowali 43.938,54 EUR co obrazuje tabela nr 7.

Tabela 7: Wkład własny beneficjentów

Wkład deklarowany w fiszce (w EURO)	Wkład faktycznie poniesiony (w EURO)	Wkład własny faktycznie poniesiony (w %)
54 450,91	43 938,54	80,69%

12. Monitoring

Euroregion „Tatry” czuwał nad prawidłowym wdrażaniem wszystkich projektów przez cały okres ich realizacji. Działania podejmowane w tym zakresie miały zróżnicowany charakter. Pracownicy euroregionu uczestniczyli między innymi w przedsięwzięciach organizowanych przez beneficjentów w ramach projektów. W ten sposób monitorowano siedem projektów. Ponadto wszyscy beneficjenci byli zobowiązani do przedłożenia pisemnych sprawozdań dotyczących zaawansowania stanu realizacji projektów na spotkaniu poświęconym zagadnieniom rozliczania projektów zorganizowanym w dniu 8 kwietnia 2003 r. przez euroregion. Na każde życzenie euroregionu beneficjenci relacjonowali ustnie przebieg wdrażania projektów. Pracownicy sekretariatu funduszu w przypadku dwóch projektów dokonali również kontroli stanu faktycznego ilości egzemplarzy wydanych przewodników i map. W trakcie monitoringu nie stwierdzono uchybień. Warto podkreślić także fakt, że realizację tych projektów przez beneficjentów jak i prawidłowość zarządzania funduszem Phare przez Euroregion „Tatry” skontrolowała w sierpniu i wrześniu 2003 r. Najwyższa Izba Kontroli. Wyniki kontroli są pomyślne gdyż zarówno w przypadku 10 skontrolowanych projektów jak i w przypadku działalności sekretariatu funduszu w Euroregionie „Tatry” nie wykryto nieprawidłowości.

13. Promocja UE

Realizacja projektów dofinansowanych ze środków pomocowych Unii Europejskiej w znakomity sposób przyczyniła się do jej promocji. Wszyscy beneficjenci na szkoleniu otrzymali instrukcje dotyczące obowiązku podkreślania faktu, że realizowany przez nich projekt jest dofinansowany ze środków unijnych. Stosowne adnotacje widniały na wszystkich publikacjach, zaproszeniach czy plakatach wykonanych w ramach tych projektów. Na zakupionym sprzęcie nalepione są odpowiednie naklejki informujące o źródle jego finansowania. Ponadto w scenografii wydarzeń beneficjenci eksponowali logo i flagę Unii Europejskiej. Strony internetowe, które powstały w trakcie realizacji projektów oraz artykuły prasowe na ich temat zawierały pełne informacje o wsparciu finansowym Unii Europejskiej.

14. Wnioski

Niestety w związku z opóźnieniem ogłoszenia Zaproszenia do składania wniosków edycji 2000 spowodowanym przez partnera słowackiego poważnemu skróceniu uległ okres realizacji projektów. Spowodowało to niepotrzebny pośpiech w ich realizacji i rozliczaniu. Krytycznie oceniamy odrzucanie z czysto formalnych i błahych powodów bardzo dobrych pod względem merytorycznym projektów. Odbywa się to bowiem kosztem potencjalnych beneficjentów, którzy zniechęcają się do przygotowywania następnych projektów.

Podana przez aplikantów informacja o komplementarności projektu wysoko premiowana w siatce ocen nie była weryfikowalna i niektóre projekty projekty uzyskały wysokie rangi punktowe niezasłużenie.

Załączniki:

1. Raport finansowy: spis projektów, ich beneficjentów z podziałem zgodnie z wzorem.

Załącznik 1: Raport finansowy

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Kwota Phare		Udział własny	Łączny budżet projektu	% Dofinansowania
			Zatwierdzona	Wykorzystana			
1.	<i>Polsko-Słowacki System Informacyjny Euroregionu „Tatry”</i>	Związek Euroregion „Tatry” w Nowym Targu	8 480,00	7 646,88	2 548,96	10 195,84	75,00
2.	<i>Szkoły partnerskie: Stary Sącz – Plavnica – program pięciu kroków współpracy</i>	Gimnazjum im. J. Słowackiego w Starym Sączu	5 463,90	4 130,31	2 224,01	6 354,32	65,00
3.	<i>Edukacja regionalna dzieci i młodzieży</i>	Urząd Miasta Zakopane	10 580,00	9 822,12	3 424,17	13 246,29	74,15
4.	<i>Szkoła miejsce kształtowania przyszłych postaw samorządowych</i>	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Lipnicy Wielkiej	5 950,00	4 668,72	1 577,90	6 246,62	74,74
5.	<i>Organizacje społeczne jako partner samorządu w drodze do Unii Europejskiej</i>	Urząd Miasta Szczawnica	5 192,34	3 944,08	1 314,70	5 258,78	75,00
6.	<i>Przejścia małego ruchu granicznego jako czynnik turystycznego rozwoju gmin przygranicznych w drodze do Europy</i>	Urząd Miasta Szczawnica	8 091,16	7 286,96	2 976,36	10 263,32	71,00
7.	<i>Narciarska Euroliga Dzieci</i>	Urząd Miasta Zakopane	10 913,50	7 992,05	4 303,41	12 295,46	65,00
8.	<i>Polsko-słowacki program krajoznawczo-integracyjny Euroliga MTB Tatry – szlaki kolarskie Euroregionu Tatry</i>	Kolarskie Centrum Promocyjne „Górskie Orły” w Rabie Wyżnej	10 024,88	10 023,83	3 341,28	13 365,11	75,00
9.	<i>Festyn Góralski Euroregion bez granic</i>	Urząd Gminy Lipnica Wielka	12 472,26	10 857,40	3 619,14	14 476,54	75,00
10.	<i>Ilustrowany przewodnik turystyczny „Szlak Gotycki Nowy Targ – Kieżmark – Nowy Targ”</i>	Fundacja Rozwoju Regionu Jeziora Czorsztyńskiego z siedzibą w Niedzicy	8 286,00	7 587,79	2 529,26	10 117,05	75,00
11.	<i>Partnerstwo dla muzyki</i>	Towarzystwo Muzyczne im. Karola Szymanowskiego w Zakopanem	8 777,41	5 933,38	3 560,02	9 493,40	62,50

12.	<i>Budowa systemu informacji gospodarczej i turystycznej dotyczącej przygranicznych miejscowości słowackich i polskich</i>	Urząd Gminy Ropa	13 166,31	10 456,48	4 141,42	14 597,90	71,63
13.	<i>Wspólne dziedzictwo. Cmentarze wojskowe z I wojny światowej gorlicko-preszowskiego pogranicza</i>	Starostwo Powiatowe w Gorlicach	5 184,90	3 966,65	1 322,22	5 288,87	75,00
14.	<i>Mapa turystyczna „Szlak Gotycki na Podhalu i Spiszu”- skala 1:75 000</i>	Fundacja Rozwoju Regionu Jeziora Czorsztyńskiego z siedzibą w Niedzicy	9 413,25	8 390,58	2 796,86	11 187,44	75,00
15.	<i>Polsko-Słowacka integracja na przełomie Dunajca</i>	Urząd Gminy Czorsztyn z siedzibą w Maniowach	19 279,51	12 708,61	4 258,83	16 967,44	74,90
Łącznie			141 275,42	115 415,84	43 938,54	159 354,38	